

Skärgårdsboken, utgiven av Nordenskiöld-Samfundet i Finland. 29×20 cm. 699 s. 474 fig. 4. kort. Helsingfors 1948.

På forslag af professor Hans Hausen, Åbo Akademi, besluttede Nordenskiöld-Samfundet i Finland i 1942 at organisere en omfattende undersøgelse af den finske skærgård. Man fordelte opgaven på et stort antal forskere og opnåede en meget effektiv arbejdsform, som muliggjorde, at man allerede nu har været i stand til at udsende et stort værk i 30 kapitler, hver med sin forfatter.

Skærgården udgør et meget typisk og særpræget geografisk område med yderst værdifulde forskningsopgaver inden for en lang række discipliner, og da tillige en væsentlig del af Finlandssvenskerne bor i dette landskab, er det naturligt at netop Nordenskiöld-Samfundet har påtaget sig den opgave at gennemføre en bredt anlagt geografisk analyse og at samle resultaterne i en mere lettilgængelig form end den, der kan anvendes i den videnskabelige tidsskriftlitteratur. Resultatet er blevet et meget lædigt værk, i virkeligheden noget af et mønster for behandlingen af en geografisk region.

Man får en alsidig naturgeografisk redegørelse for en lang række fænomener knyttet til skærgården, morfologi, vejr og klima, biologi og økologi, og dertil en gennemgang af ældre og moderne kulturgeografi, bebyggelse, erhverv og trafik med særlig hensyntagen til de for regionen typiske ejendommeligheder.

Det er vanskeligt at fremhæve nogen enkelt af forfatterne, og det er også svært at pege på særlige afsnit som mere fremragende end andre. Det skal kun siges, at værket har meget stor betydning for enhver nordisk geograf, fordi det i kundskabsmæssig og metodisk henseende bringer så meget nyt. Det er endvidere et fremragende vidnesbyrd om Finlands høje stadi i videnskabelig henseende og bør derfor hilses velkommen med respekt og hæder.

Niels Nielsen.

Robert R. Shrock: Sequence in layered rocks. 23×14 cm. 507 s. Talrige figurer. Mac Graw-Hill. New York, Toronto, London 1948. \$ 7.50.

Dette er først og fremmest en detailleret morfologisk behandling af sedimenter, eruptiver og metamorfe bjergarter, med særlig hensyntagen til udformningen i grænsehorizonterne mellem forskellige lagserier. Fremstillingen hviler på et meget omfattende litteraturstudium, der dokumenteres gennem et stort antal henvisninger og meget omfattende bibliografier. Der gives en indgående beskrivelse

og tolkning af en stor mængde småformer, navnlig i sedimentære aflejringer, hvoriblandt eksempelvis kan nævnes behandlingen af ripple-marks, der omfatter ikke mindre end 36 sider. Værket indeholder ialt ca. 500 skematiske tegninger, deriblandt et stort antal blokdiagrammer og 150 gengivelser efter fotografi.

Forfatteren har fraveget det for slige håndbøger gængse petrografiske arbejdsgrundlag og anvender i stedet en række morfologiske principper for inddeling og fremstilling.

For geografer rummer bogen en del nyttigt stof, især til orientering over for detailproblemer i den recente morfologi, idet man i de fleste tilfælde får en fyldestgørende vejledning i de foreliggende beskrivelser og tydninger af fossile former. For studerende og unge videnskabsmænd vil den sikkert få stor betydning, fordi man let og hurtigt opnår en orientering og vejledning til videre studium.

Niels Nielsen.

Den grønlandske Lods I. Vestgrønland ved Eigil Riis-Carstensen.

Udgivet af Det Kongelige Danske Søkortarkiv. 25×17 cm. 368 s. 234 fig. København 1948.

Materialet til „Den grønlandske Lods“ har delvis kunnet hentes fra trykte kilder og kort, men indeholder desuden et stort stof, som ikke hidtil har foreligget i offentlig tilgængelig form, bl. a. en række erfaringer og sædvaner, som de skiftende generationer af Grønlandssømænd har samlet og videregivet, og hvoraf en del er havnet i arkiverne, medens andre dele af dette vigtige erfaringsmateriale hidtil kun har eksisteret i mundtlig overlevering. Man har ganske vist tidligere søgt at give vejledning for besejlingen af Vestgrønland, men langt fra i det omfang og med den detaljerede gennemarbejdelse, som det her foreliggende bind repræsenterer.

Løvrigt skal her kun siges, at vejledningerne er ledsaget af kortudsnit og landtoninger, og at værket i hele sit anlæg slutter sig til andre „Lodser“. Fra et geografisk synspunkt må man navnlig henlede opmærksomheden på det indledende afsnit, hvor man bl. a. finder en ret udførlig hydrografisk redegørelse samt en fortegnelse over grønlandske stednavne med tilføjet oversættelse af det pågældende navns betydning.

Niels Nielsen.

Ny publikationsrække.

Natura Jutlandica hedder en ny dansk videnskabelig skrifterække, hvis første bind just nu er udsendt fra Naturhistorisk Museum i Århus under redaktion af museets direktør, dr. H. M. Thamdrup.